

מבוא

בשנים האחרונות חל שינוי משמעותי בשיח בנושא שימוש בקנאביס לצרכי פנאי. השינוי הורגש גם במערכת הבחירות. באפריל 2019 הנושא אף נכנס למצע של כמה מהמפלגות כהבטחה של שינוי חוק ההפלה בנושא סמים הנחשבים קלים (מפלגת זהות, 2019). השיח הפך להיות מרכזי עד כדי כך שהמפלגות התחילו להצהיר שהן אלו שהתחילו את השינוי וניסו לנכס לעצמן את ניהול השיח, כטיעון תומך בכך שהמפלגה הינה מעורבת ברצון הציבור (זנדברג, 2013)..

עם זאת, הדיון על השימוש בקנאביס איננו חדש. משחר ההיסטוריה ישנן עדויות של שימוש בקנאביס לצרכים שונים. עולם הרפואה משתמש אף הוא בקנאביס בעיקר בטיפול בכאב כרוני, סרטן, פרקינסון ובפוסט טראומה. בשנים האחרונות חלה התפתחות משמעותית בשיח הציבורי בנושא השימוש בסמים שאינם לצורכי רפואה, אלא לשימוש לצרכי פנאי, הנאה ושינוי תודעה. בעבודה זו נעסוק בשימוש בקנאביס לצרכי פנאי ולא בשימוש בקנאביס לצורך רפואה.

קיימת בעיה באבחנה בין שימוש לצרכי פנאי לבין שימוש לצרכים רפואיים. הבעיה נובעת מכך שהדיון הציבורי הוא על אבחנה בין מריחואנה לבין סמים קשים אחרים, זאת מתוך מטרה להציג את המריחואנה כסם הנחשב כקל ואחוז המתמכרים אליו הוא נמוך (נהרי, 2015). תפיסה זו של המריחואנה הגיעה מתוך נסיון לעורר את המודעות הציבורית לקשיים של אדם חולה הזקוק לקנאביס, ואחת הדרכים לעשות זאת היא להשוות את הקנאביס לסמים קשים לדוגמת קוקאין וקריסטל שהשפעתם קשה ואחוז הנגמלים מהם נמוך. הזירה בה התרחש שיח זה היא התקשורת, לדוגמת התכנית צינור לילה בהנחייתו של גיא לרר, אשר התגייסה לעזרת המאבק של חולים לקבל קנאביס בצורה קלה יותר (לרר, 2019). שיח זה השריש את התפיסה שהשימוש בקנאביס איננו מזיק, ולמעשה ההשוואה לסמים קשים, שמטרתה הייתה לסייע לחולים הזקוקים לקנאביס, יצאה מהקשרה.

עבודה זו תעסוק במדיניות כלפי שימוש בקנאביס לצרכי פנאי, תציג מהו קנאביס, מה מגמת השימוש כיום, מה ההשלכות של השימוש ומה הסכנות שבו. כמו כן, יוצגו דוגמאות מרחבי העולם באשר למדיניות כלפי השימוש בקנאביס לצרכי פנאי, ולאחר מכן תוצג המדיניות בישראל כיום והבעיה שקיימת בה. העבודה תציג גם מספר פתרונות אפשריים לבעיה הקיימת.

מהו קנאביס

בצמח קיימים 462 חומרים, ביניהם זוהו יותר מ- 113 קנבינואידיים, פלונואידיים, וטרפנואידיים. [בגוף האדם](#) קיימים קולטנים (רצפטורים) שקולטים את הקנבינואידיים ומגיבים אליהם. הקנבינואידי, הרכיב הפעיל, המוכר ביותר הוא ה-THC שזוהה ובודד לראשונה בשנת 1964 במכון וייצמן על ידי פרופ' יחיאל גאוני ופרופ' רפאל משולם - חתן פרס ישראל על חקר הקנביס. בשנים האחרונות גובר השיח והמחקר סביב רכיב ה-CBD אשר אינו פסיכותרפי ובעל סגולות מרפא רבות כגון אנטי דלקתיות

ומניעת פרכוסים (מהו קנביס רפואי, 2019). חלק מהחומרים הפעילים הינם מרפאים ולכן הקנביס מאושר לתרופה במקרים של חולי סרטן, חולי איידס, טרשת נפוצה ומחלות כאב שונות.

נתונים על שימוש בקנאביס בשעות הפנאי

במשך שנים ארוכות שיעור המשתמשים בקנאביס לצרכי פנאי ולא לצרכי מרפא היה די יציב, ובדרך כלל הסם היה נפוץ וזמין בעיקר אצל ידוענים ואמנים. בשנת 2016 הציג בישיבה פנימית המדען הראשי של הרשות למלחמה בסמים, ד"ר יוסי הראל פיש, את הנתונים הבאים, שניתן לראותם בתרשים מספר 1. הנתונים מעידים על עלייה מאסיבית באחוז משתמשי הקנאביס, אשר כמעט הושלשה. על פי הנתונים המוצגים בתרשים 1, בשנת 2001 עמד מספר המשתמשים בקנאביס שלא לצרכי רפואה על 8%, בשנת 2005 על 8.5% ובשנת 2009, דיווחו 8.8 אחוזים על שימוש בקנאביס. בסקר רחב היקף שנערך בשנת 2014 על ידי הרשות למלחמה בסמים ובאלכוהול חלה עליה משמעותית באחוז הצעירים אשר מעידים על עצמם שצרכו קנאביס. 41% מבני 18-25 השתמשו בקנאביס, ו-33% מבני 26-40 - עלייה של כמעט פי ארבעה מהסקר האחרון. מתוך כל האוכלוסייה הבוגרת, בין הגילאים 18-65, 27% עישנו קנאביס בשנה האחרונה. מהסקר עולה כי גברים מעשנים בשיעורים גבוהים יותר מנשים. כך לדוגמה, כמחצית מהגברים הצעירים (18-25) דיווחו על שימוש בקנאביס, ושליש מהנשים (הראל-פיש די י, 2014).

תרשים 1

אחוז האנשים המדווחים שהשתמשו בקנאביס שלא לצורך רפואי

